

Καταγραφή και αποτίμηση καμένων εκτάσεων

Χ. Πετρογιάννης

Δασαρχείο Καπανδριτίου

Καπανδρίτι Αττικής

Τηλ. 22950-52450

*Μ*ετά από κάθε δασική πυρκαγιά τα αποτελέσματα της οποίας είναι γνωστό ότι είναι τραγικά για το φυσικό περιβάλλον, κάθε ευνοούμενη πολιτεία λαμβάνει μέτρα για την προστασία των καμένων εκτάσεων και την αποκατάσταση της βλάστησης. Το ισχύον σύνταγμα του έτους 1975 για θέματα περιβάλλοντος και δασών περιέχει δύο θεμελιώδεις διατάξεις, το άρθρο 24 και το άρθρο 117 παρ. 3. Το άρθρο 24 αναφέρει: *η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους. Το κράτος υποχρεούται να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά η κατασταλτικά μέτρα προς διαφύλαξη αυτού.* Το άρθρο 117 παρ 3 αναφέρει: *δημόσια ή ιδιωτικά δάση ή δασικά εκτάσεις καταστραφείσαι ή καταστραφόμεναι εκ πυρκαγιάς ή άλλως πως αποφυλωθείσαι η αποφυλούμεναι δεν αποβάλλουν εκ του λόγου τούτου τον ον κέκτηντο προ της καταστροφής των χαρακτήρα και κηρύσσονται υποχρεωτικώς αναδασωτέα, αποκλειομένης της διαθέσεως τούτων δι' έτερον προορισμόν.*

Με τη ψήφιση των Ν 998/79 και ειδικότερα του άρθρου 38 αναφέρεται σαφώς ότι τα καμένα δάση και οι δασικές εκτάσεις με απόφαση του Νομάρχη (σήμερα αυτή η αρμοδιότητα έχει μεταφερθεί στον Γεν Γραμματέα της Περιφέρειας) πρέπει να κηρυχθούν ως αναδωτέα και η απόφαση αυτή να συνοδεύεται από σχεδιάγραμμα που θα περιέχει τις προς κήρυξη εκτάσεις. Η απόφαση αυτή με το σχεδιάγραμμα δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Τις διαδικασίες και τον τρόπο σύνταξης του σχεδιαγράμματος ορίζουν τα άρθρα, 34 και 41 του ανωτέρω νόμου. Η σύνταξη αυτή του σχεδιαγράμματος από τις περιφερειακές υπηρεσίες που περιέχει όλα τα στοιχεία της καμένης έκτασης,

είναι μια εργασία αρκετά δύσκολη και υπεύθυνα αφού μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης δεν είναι εύκολα δυνατή η διόρθωση λαθών, μπορεί δε να ακυρωθεί μετά από προφυγή οποιουδήποτε πολίτη που θα είχε έννομο συμφέρον στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Θα ήθελα εδώ να επισημάνω ότι ο νομοθέτης θέτει ως μέγιστο χρόνο έκδοσης της απόφασης κήρυξης τους δύο μήνες από την ημέρα που σημειώθηκε η πυρκαγιά, χρόνος ιδιαίτερα μικρός χωρίς βέβαια να σημαίνει ότι αν η απόφαση δεν εκδοθεί μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα είναι άκυρη.

Να δούμε λοιπόν ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε για την σύνταξη αυτών των χαρτών που συνοδεύουν τις αποφάσεις κήρυξης των εκτάσεων ως αναδασωτέων.

Κατά την άποψή μου και την εμπειρία μου οι χάρτες που θα συνοδεύουν την απόφαση κήρυξης πρέπει να είναι αυτοί της Γ.Υ.Σ. με κλίμακα 1:5000 ανεξάρτητα από το εμβαδόν της καμένης έκτασης διότι μόνο σε χάρτες αυτής της κλίμακας είναι δυνατόν να αποτυπωθούν στοιχεία με ακρίβεια που αφορούν την εγκυρότητα της απόφασης. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από την πρώτη φάση της εργασίας, δηλαδή τη χάραξη της γραμμής που χωρίζει την καμένη από την μη καείσα έκταση. Η μεταφορά της οριογραμμής από το έδαφος στο χάρτη Γ.Υ.Σ. κλίμακας 1:5000 είναι δύσκολη διαδικασία και εμπεριέχει κίνδυνο για πολλά λάθη. Βέβαια μιλάμε για μεγάλες πυρκαγιές εμβαδού χιλιάδων στρεμμάτων που όλοι έχουμε αντιμετωπίσει.

Η αεροφωτογράφιση της καμένης έκτασης με έγχρωμο φιλμ και η παραγωγή των σχετικών αεροφωτογραφιών παράλληλα με την ύπαρξη ορθοφωτογραφιών κλίμακας 1:5000 κάνει σχετικά εύκολη την διαδικασία χάραξης της οριογραμμής της πυρκαγιάς. Η μέθοδος αυτή βέβαια είναι δαπανηρή διότι το κόστος πτήσης των αεροφωτογραφικών αεροσκαφών είναι απαγορευτικό. Εδώ εναλλακτικά θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε έγχρωμες αεροφωτογραφίες που έχουν ληφθεί όχι απαραίτητα μετά την πυρκαγιά με σχετικά καλά αποτελέσματα. Προϋπόθεση για την πιο πάνω περίπτωση είναι η ύπαρξη ορθοφωτογραφιών σταθερής κλίμακας που απ' όσα μπορώ να γνωρίζω λίγες υπηρεσίες διαθέτουν.

Τελευταία η υπηρεσία που υπηρετώ, προμηθεύτηκε συσκευή GPS με το σχετικό πρόγραμμα για τον υπολογιστή. Δεν έχουμε χρησιμοποιήσει ακόμα όμως τη συσκευή αυτή για την πιο πάνω εργασία και δεν έχουμε πλήρη εικόνα για τις δυνατότητές της και για την ακρίβεια της μεθόδου. Προϋπόθεση βέβαια για τη χρησιμοποίησή της συσκευής είναι η εκπαίδευσή του προσωπικού των υπηρεσιών στο χειρισμό τέτοιων συστημάτων.

Η χάραξη της οριογραμμής της καμένης έκτασης πάνω σε χάρτη 1:5000 της Γ.Υ.Σ. δεν σημαίνει ότι ολοκληρώθηκαν και οι εργασίες της πρότασης για την

κήρυξη των εκτάσεων ως αναδασωτέων αφού αν αναγραφεί στην απόφαση ότι εξαιρούνται οι περικλειόμενες στην καμένη έκταση αγροτικές εκτάσεις χωρίς να γίνει σαφής διαχωρισμός αυτό αποτελεί λόγο ακύρωσής από το Σ.τ.Ε. Είναι απαραίτητο λοιπόν οι εκτάσεις που θα κηρυχθούν ως αναδασωτέες να περιγράφονται με στοιχεία του αλφαβήτου ή με αριθμούς και να αναφέρεται ξεχωριστά το εμβαδόν κάθε έκτασης. Αν υπάρχουν δε τελεσίδικες αποφάσεις χαρακτηρισμού για τις αγροτικές εκτάσεις που περικλείονται μέσα στην οριογραμμή της καμένης έκτασης και έχουν ενημερωθεί οι σχετικοί χάρτες Γ.Υ.Σ. 1:5000 η διαδικασία γίνεται απλούστερη. Είναι αναγκαίο λοιπόν ανεξάρτητα από το αν σημειωθεί ή όχι δασική πυρκαγιά να τηρείται ενιαίος χάρτης ο οποίος θα ενημερώνεται για κάθε νέα τελεσίδικη πράξη χαρακτηρισμού ώστε μετά από κάποιο χρόνο που θα ολοκληρωθούν οι διαδικασίες χαρακτηρισμού του άρθρου 14 του 998/79 οι χάρτες αυτοί να αποτελέσουν ουσιαστικά δασολόγιο για την συγκεκριμένη περιοχή.

Η περίπτωση βέβαια να υπάρχουν πράξεις χαρακτηρισμού για τις αγροτικές εκτάσεις που περικλείονται μέσα στην περίμετρο της καμένης έκτασης είναι ιδανική. Τις περισσότερες φορές όμως αυτό δεν ισχύει και είμαστε αναγκασμένοι με στοιχεία φωτοερμηνείας και αυτοψίας να διαχωρίσουμε τις αγροτικές εκτάσεις από τις δασικές, διαδικασία δύσκολη και επίπονη η οποία ζητείται να ολοκληρωθεί σε μικρό χρονικό διάστημα.

Οι δασικοί κτηματικοί χάρτες προσφέρουν αρκετά στοιχεία, αν και στην περίπτωση αυτή απαιτείται αυτοψία αφού από τον χρόνο που συντάχθηκαν μέχρι την ημέρα της πυρκαγιάς συνήθως πολλά πράγματα έχουν αλλάξει.

Μετά την ολοκλήρωση της πιο πάνω διαδικασίας θα έλεγε κανείς ότι θα μπορούσαμε εύκολα να προχωρήσουμε στην πρόταση κήρυξης των εκτάσεων ως αναδασωτέων.

Το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο δεν αντιμετωπίζει στην διαδικασία της αναδάσωσης τα δημόσια δάση διαφορετικά από τα ιδιωτικά, όμως για λόγους που αφορούν την μετέπειτα διαδικασία, δηλαδή τεχνητή αναδάσωση, αντιδιαβρωτικά έργα πρέπει στην σχετική απόφαση να υπάρχει ο διαχωρισμός, όπως επίσης πρέπει και να διαχωρίζονται και οι εκτάσεις που καίγονται για δεύτερη φορά σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα, ώστε οποιαδήποτε ενέργεια αποκατάστασης της βλάστησης να αρχίζει από αυτές τις εκτάσεις αφού αυτές που καίγονται για πρώτη φορά θα αναδασωθούν υπό κανονικές συνθήκες φυσικά.

Το άρθρο 75 του 998/79 και ειδικότερα οι παρ. 1 και 2 αυτού για τις εκτάσεις εποικιστικής προέλευσης περιέχει ειδικές ρυθμίσεις. Αν έχουν τη μορφή του δάσους κατά την έναρξη ισχύς του Συντάγματος η κήρυξή τους ως αναδασωτέων είναι υποχρεωτική.

Στην περίπτωση που εμπίπτουν στην παρ. 2 του άρθρου 3 Ν998/79, δηλαδή

έχουν την μορφή της δασικής έκτασης, μπορούν να εκχερσωθούν και δεν ενδείκνυται η κήρυξή τους ως αναδασωτέων, άρα και εδώ πρέπει να γίνει ο σχετικός διαχωρισμός. Τελευταία απαιτείται ο διαχωρισμός των αγροτικών εκτάσεων –κατά την ημέρα της πυρκαγιάς– που προέρχονται από εκχερσώσεις που συνέβησαν είτε πριν την ισχύ του Συντάγματος είτε μετά. Σχετικά με αυτό έχουν εκδοθεί πολλές αποφάσεις, οι οποίες κηρύσσουν τις εκτάσεις αυτές ως αναδασωτέες.

Προσωπικά πιστεύω ότι κάτι τέτοιο δεν είναι κοινωνικά δίκαιο αφού τιμωρούμε ουσιαστικά αυτούς που έτυχε οι εκτάσεις που καταπάτησαν η εκχέρωσαν κάποια χρόνια πριν να βρίσκονται μέσα στο περίγραμμα της πυρκαγιάς ενώ αυτοί με το ίδιο πρόβλημα έξω από αυτό το όριο δεν υφίστανται τις ίδιες συνέπειες. Η αντιμετώπιση του προβλήματος των εκχερσωμένων εκτάσεων πρέπει να γίνει έξω από τη διαδικασία κήρυξης των καμένων εκτάσεων και να αφορά όλους τους πολίτες της ίδιας κατηγορίας, αφού ληφθούν υπ' όψιν όλοι οι σχετικές παράμετροι, όπως χρόνος εκχέρωσης, ιδιοκτησιακό καθεστώς, αναστρέψιμες ή μη καταστάσεις.

Η λεπτομερής και ακριβής καταγραφή και αποτίμηση των καμένων εκτάσεων βοηθά στη λήψη κατάλληλων μέτρων προστασίας τους, μετά την κήρυξή τους ως αναδασωτέων, όπως:

- A) Δασική απαγορευτική διάταξη βοσκής
- B) Σύνταξη μελέτης αντιδιαβρωτικής προστασίας
- Γ) Σύνταξη μελέτης αναδάσωσης, όπου αυτή απαιτείται

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι όλες οι πιο πάνω διαδικασίες θα ήταν πιο απλές με σύνταξη σε πρώτη φάση του δασολογίου και κατόπιν του εθνικού κτηματολογίου.